

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Tompá Mihály-utca 10. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.
Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:
KOMÁROMY ISTVÁN.
Kiadó laptulajdonos:
ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:
Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.
A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Villéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A csatornázásról.

A vízvezetési ügyekkel valahára dülőre jutottunk, de hátra vannak a nem kevésbé fontos, velük összefüggő csatornázási dolgok. A városi csatornahálózat jó nagy része szintén készen van, egynehány utcán még dolgoznak és serény munka folyik a Rimaparton a biológiai medence építésén is.

Ugy tudjuk, hogy a csatornázási ügyek terminusa október hó végével jár le. Hogy készen lesz-e akkorára a városi csatornahálózat, hogy használható állapotban lesz-e? azt nem tudjuk. De azt tudjuk, hogy ha hamarabb és serényebben hozzáláttak volna, el lehetett volna mindent végezni a maga idejében.

Nem akarunk igazságtalan rekriminációkkal előállni senki ellen, de azt az egyet őszintén kimondhatjuk, hogy a vállalkozók érdeke nem a mi érdekünk és hogy a mi tollunkat soha sem vezérelte más, mint a városnak és a közönségnek érdeke. Ha evvel megegyezett az ő érdekük is, akkor hallgattunk róluk vagy dicsérő elismeréssel irtunk; de ha összeütközött a vállalkozók és a közönség érdeke: mi kötelességszerűleg a közönség pártjára állottunk, a mint azt egy helyi laptól mindenki méltán el is várhatja, hogy legelső legyen előtte a lakosság jóléte és gyarapodása.

Ugy értesülünk, hogy ez a mostani terminus már nem az eredeti, hanem későbbi engedmények kompromisszumán alapszik; így tehát ennek be nem tartása kétszeres sullyal esnék a latba a vállalkozók rovására és figyelemreméltó körülmény az is, hogy közeledik erősen a télvíz ideje, akkorára nagy hiba volna a várost el nem látni az annyira szükséges csatornázással. Mert ez talán még égetőbb szüksége a városnak, mint a vízvezeték kérdése.

Szeretjük hinni, hogy a vállalkozók, a kik, ha kellett, megmutatták, hogy

tudnak tenni, — most kettőzött erővel törekednek a nagy feladatot kellő időben megoldani és hisszük, hogy őket erre a hatóság, főleg városunk polgármestere kellő energiával fogják a fontos ügy érdekében sürgetni.

Mert a csatornahálózat befejezésével kapcsolatban előlép a lakosság egy részének fontos és égetően sürgős érdeke.

Sokan voltak, a kik a különböző vállalkozók nógatására, sürgetésére és ígéretéseire beugrottak abba, hogy már az idén elkészítették a házi vízvezetékét és a csatornázást.

A vízvezetékkel részben ezélt is értek valahára hosszú huzavona és bosszuságok után; most már összekapcsolták a legtöbbit és jön a házakba a víz. De ez is csak félig kész, mert víz ugyan jön, de azt a rendes helyére kiönteni nem lehet, mert a csatornázás készenléteig nem lehet a házi csatornát az utcaival összekapcsolni.

Ez volna még a legkisebb baj a dolgban és ezért nem is emelnénk szót. Hanem van ennél egy sokkal nagyobb kellemetlenség és baj, a mi a télen nagy bajok oka lehet, ha a csatornázás el nem készül és a házi csatornát a tél beállta előtt össze nem kapcsolják az utcáikkal.

Ez a baj abban áll, hogy igen sok házban a vállalkozók biztatásaira, a kik néhol szeptemberre kész csatornázást ígértek; belementek abba, hogy a régimódi clozetgödört szétrombolva, vízvezetékes clozetet szereltek föl és most hónapok óta várják, mikor lesz készen a csatornázás és mikor jutnak nagy költségeik árán a fontos közegészségi és higiéniai állapotok használásához házaikban.

A város nem tett közét semmit a vízvezeték és csatornázás terminusát illetőleg, tehát hallgatagon beleegyezni látszott a különböző vállalkozók ígéretéseibe, a kik egyhangulag avval beszélték rá a házi vezeték készítettőit, hogy még a

tél beállta előtt használhatók lesznek az ujjmódi vízvezetékes clozetek.

Hogy milyen állapotok uralkodnak már hónapok óta e tekintetben: érdemes volna azt higiéniai tekintetben pontosabb vizsgálat alá venni. Most egy ideig, szükségből csak eltűrhetők ezek az állapotok, ha a szaglási érzék rovására esnek és komikus hangzásuk is.

De az már nem lesz ám komikus, ha egész nagy családok a télvíz hosszú idejére arra lesznek kényszerítve, hogy természeti szükségüket a kertben, udvaron hevenyészett helyeken elégtessék ki saját egészségük kárával és veszélyeztetésével; mert utóvégre a mit kiállhat az utcán élő ember, nem bírja azt ki a szobában élő és komforthoz szokott, műveltebb ember. De meg közegészségi okok: a ragályos bajok megakadályozása is arra utalnak, hogy ezeknek az ázsiai clozetviszonyoknak rövidesen vessünk véget vagy a csatornázás teljes befejezésével, vagy ha másként nem lehet, valami ideiglenes szűrőkészülékekkel, de télire össze kell fiapcsolni a kész házi csatornát.

Hiszük, hogy a hatóság nem hagyja bajban a lakosság egy részét, a melynek nincs más hibája, minthogy hitt az ígéretekben és a rábeszélésekben.

Egy kis jóakarattal nagy bajtól meg lehet menteni sok családot, a kik siettek a közegészség ügyének áldozatot hozni!

Vármegyei őszi rendes közgyűlés.

15657—1912. szám. — Gömör és Kishontvármegye alispánjától.

A törvény és szabályrendelet értelmében megtartandó rendes őszi vármegyei közgyűlés határidejéül Főispán ur Óméltóságával egyetértőleg **folyó évi november hó 14—15-ik napjának d. e. 10 órája Rimaszombatba** a vármegyeház nagytermébe tüzetett ki.

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel értesitem a mélyen tisztelt vevő közönséget, hogy

óra- és ékszer üzletemet

Ifj. Rábelly Miklós könyv- és papírkereskedése mellé (Deák F. utca 20.) helyeztem át. Nagy raktár zseb-, fali, inga és ébresztő órákban, 14 karátos arany- és ezüst ékszerekben. — **Amerikai duble nyakláncok** 10 évi gyári jótállással; óra- és ékszer javítások, **vésések** saját műhelyemben kívánatra **azonnal** is elkészülnek.

Megbízható javító műhely! VALASZKAY REZSŐ órás és ékszerész RIMASZOMBAT. Pontos kiszolgálás!

Midőn erről a közönséget értesitem és a vármegyei bizottság tagjait személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkérem, egyuttal köztudomásra hozom, hogy ez alkalommal a köztanácskozás kiválóbb tárgyait az 1913. évi vármegyei háztartási; továbbá az 1913. és 1914. évi törvényhatósági közuti költségvetés megállapítása; a gyámoltak és gondnokoltak készpénzbeli vagyónának takarékpénztári elhelyezése iránti intézkedés; és a vármegyei szabadrendelkezési alap javára a jövő 1913. évre kivetendő vármegyei pótdó megszavazása, valamint az 1886: XXI. t. cz. 46. §-a értelmében a tárgysorozatban szabályszerűen kihirdetendő egyéb közérdekű vármegyei közügyek fogják képezni.

Rimaszombat, 1912. október 7.

Lukács, alispán.

A tűzoltó-napok megtartása.

Kérelem

az összes járásbeli főszolgabíró-, városi polgármester-, községi- és körjegyző urakhoz.

A Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter ur 11529—1912. számú körrendeletével (lásd „Belügyi Közlöny“ f. évi márczius havában megjelent szám 21. sorszám alatt) a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség részére, az 1912-ik év október hó 12, 13. és 14-ik napjain, a létesítendő Tűzoltó-otthon céljaira ez évben is országos gyűjtést engedélyezett.

Vármegyénk minden kulturális ügy

íránt, melegen érdeklődő és azt támogató alispánja fent hivatkozott számú rendeletében ezen emberbaráti pártolásra méltó nemes ügyét annak idején a czimeknek b. figyelmébe is ajánlotta.

A magas miniszteri és alispáni rendelet megjelenésétől azonban már egy fél év telt el, mely idő elég volt arra, hogy a sok mindentéle és tulterheléssel nehezedő hivatalos ügyek között, a tek. czimeknél ezen ügy esetleg feledékenységre menjen.

Ezen körülménynél fogva tehát ezen ügyet, a bekövetkezett időpont pillanatában van szerencsém a tek. czimeknek b. emlékében azzal a kéréssel felidézni, miszerint a gyűjtést, az abból fakadó közhasznú eredményekre vezető eszközök felhasználásával támogatni sziveskedjenek.

A létesítendő Tűzoltó-Otthon célja: abban elaggott vagy a vész helyén elnyomorodott, beteg tűzoltókat és mentőket helyiségében elhelyezni, a nyomortól megóvni. — Egyszersmind az Orsz.-Szövetség, melynek már vármegyénk is tagja, az emelendő épületben teremene Otthont általában véve a tűzoltói kiképzésnek és az Országos Tűzoltó Tanfolyamra felküldendő egyének e helyen nyernének a tanfolyam idejére állandó elhelyezést és ellátást.

Szóval az országos tűzoltói intézménynek ez épület lenne központja, a szive, honnan e fokozatos fejlesztést kívánó intézmény minden szála kiindulna és szétfutna. Különösen pedig, kiket netalán önfeláldozó tevékenységükben ért a baleset, azokat ez épületbe vezetné be és helyezné el nehéz napjaira a jó szívű embertársak segítségével.

A művelt külföld már e téren is előtünk jár. Az idők mulasztását tehát siesünk helyre pótolni és érjük utól azokat, kik megelőztek.

Több tűzoltó-nap már nem tartatik. Használjuk fel tehát az engedélyezett alkalmat és ne sajnáljunk pár filéert e szép célra áldozni.

A múlt évi eredmény kilátásba helyezte az Otthon felépítését s ha a mostani gyűjtés is ily eredményes lesz, akkor ismét gazdagabb lesz nemzetünk egy kulturális nemes emberbaráti intézmény megteremtésével.

A gyűjtésre kérjük fel ez alkalommal is a lelkes honleányokat, kik legsikeresebben tudnak a szivekhez hozzá férközni s a hazai tűzoltóság forró és hálás köszönete s az a jól eső tudat, hogy ismét jótékonytársaikat gyakoroltak, lesz az ő buzgó tevékenységüknek legszebb jutalma.

A befolyandó adományokat kérem vagy az alispán ur hivatala címére, vagy pedig az Országos Tűzoltó Szövetség címére Budapest, Rákóczi-ut 38. sz. beküldeni.

Rimaszombat, 1912. október 8.

Hazafias tisztelettel és bajtársi üdvözléssel:

Komáromy István,

vm. tűzrendészeti felügyelő, vm. II-od főjegyző.

A pénz növekedése.

Régi igazság, hogy a mint a kis folyó magába szedve a csermelyek, források és patakok vizét, mindig növekedve és dagadva hömpölyög előre: ugy a pénztöke is, ha nem zárják el a ládafiába, akkor lassabb-gyorsabb növekedésnek indul és a nagyobb tőkék magukhoz szívják a kisebbeket; szóval a pénz ott indul leginkább gyarapodásnak, a hol legtöbb van.

TÁRCZA.

Összel.

Lombjukat hullatják a fák,
Az idő már őszre jár . . .
Messzire, szép napkeletre
Száll a vándorló madár.

Hanem mikor a rügy fakad,
Kis fészkebe visszatér,
Gazdaember örül neki,
S annak, hogy elmúlt a tél.

Ti is így mentek gyermekim,
Iskolaév kezdetén,
És úgy tértek aztán vissza
Annak a végezetén.

A madár vándorlásához
Hasonlít még sorsotok,
Én meg a madarat váró
Gazdához hasonlítok.

De ha aztán pályátoknak
A végéhez elérték,
Vándoroló madárkával
Szerepet is cseréltek.

Kit emerre, kit amarra
Vezérel el a sorsa:
Tavasz, vagy nyár egyötököt
Hozzám vissza nem hozza.

Élet őszöm télre fordul,
Én egyedül maradok,
Mint gyümölcs és lombvesztett-fa,
Apránként elsorvadok.

* *

A madárnak vándorlását
Bánatosan szemlélem,
Mert sorsotok és sorsomat
Látom annak röptében . . .

Kovácsy Elemér.

Ferjentsik Miklós halála.

A múlt héten a napilapok egy kiváló magyar kohómérnök haláláról hoztak hírt, jelezve, hogy a magyar vasipari világot nagy veszteség érte az Ózdon váratlanul elhunyt *Ferjentsik Miklós* Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű Részvénytársasági főmérnök halálával. *Ferjentsik Miklós* az ózdi vasgyár legfőbb műveinek, a Martin-műveknek volt vezetője s halálával a magyar vasipar egyik legkiválóbb szakemberét veszítette el. Mint kohómérnök elsőrangú európai tekintély volt, neve az ország határain túl is közismert volt a vasipari világban. Valóságos kapacitás volt szakjában. Széleskörű kiváló tudása a felsőbb szakkörök figyelmét is magára vonta, ugyanis pár éve meghívást kapott a selmeczi bányászati és kohászati akadémia egyik megüresedett tanszékére, azonban össze volt forrva a gyakorlati munkával, az ózdi gyárral s nem tudott megválni örökké izzó kohóitól.

Egy tartalmas, nem mindennapi élet zárult le *Ferjentsik Miklós* halálával.

A mindennapi élet vásári forgatagából magasan kiemelkedett s nemcsak mint szakember tartozott a legkiválóbbak közé, hanem mint ember is a legnemesebb tulajdonságokkal volt felruházva. Nagystilű és széles látókörű volt és a mellett maga volt a megtestesült egyszerűség.

Jelleme olyan tiszta, tündöklő volt, mint a napfény, egész lénye, magatartása harmonikus volt, az igaz, egész ember legnemesebb tulajdonságaival.

Egész életén át a szeretet és jószág utjain haladt, nemes tetteivel megmutatta, hogy milyenek kell lennie az igazi embernek.

Ferjentsik a munka embere volt, szerette a munkát és a valóságos atyai szeretettel és jóindulattal viseltetett munkásai iránt, a kik a rajongásig szerették nemesszívű vezérüket, ki a tettek mezején mindig elől járt.

A hatalmas ózdi gyár sok száz munkácsa-

ládja is őszintén megsiratta *Ferjentsik Miklós*-t, mert elveszítette benne a munkásjóléti intézmények egyik legönzetlenebb nemesszívű szervezőjét és vezetőjét, — elveszítette atyai jóindulatu támaszát és pártfogóját. — Az ózdi evangélikus egyház is sokat veszített halálával.

Az ózdi evangélikus egyház leghübb fiát, fáradhatatlan felügyelőjét veszítette el benne, ki nevét alkotásaival maradandó módon bevészte az egyház történetébe, nagy érdemeket szerezve új templomának felépítése és az egyház újja szervezése körül.

Ferjentsik ez év márczius havától két felelősségteljes hivatást töltött be: vezette az ózdi művek igazgatói állásának ezerszázu ügyeit és ezen kívül ellátta szakjának üzemét, a Martin-műveket is. Tul. ambicionálta magát. A megfeszített munka megtámadta idegeit és váratlanul ketté törte az ereje teljében lévő 53 éves vasidegzetű ember élte fonálát.

Annál tragikusabb ennek a kiváló magyar mérnöknek váratlan halála, mert éppen most nagy előléptetés előtt állott. Ő volt ugyanis kiszemelve az ózdi mű igazgatói állására. Ettől a jól megérdemelt elismeréstől fosztotta őt meg a kérlelhetetlen halál.

Mint szakférfi, mint hazafi, mint ember követésre méltó példát állított s pótolhatatlan őr hagyott abban a szűkebb és tágabb körben, melyből a Gondviselés övének s mindnyájunknak mély fájdalomra oly megdöbbentő hirtelenséggel kiragadta.

Ezen kiváló magyar kohómérnök halála bennünket azért érdekel, mert az elhunyt vármegyénk jeles szülöttje volt. Jolsván született s középiskoláit a rozsnyói evangélikus főgimnáziumban végezte. Majd a selmeczi akadémia elvégzése után külföldi tanulmányutakat tett s előbb a zólyombrézói, majd az ózdi vasgyárakban kifejtett kiváló munkálkodásával szerzett a magyar vasiparnak hirnevet.

Az elhunyt halálát vármegyénkben nagyszámú kiterjedt rokonság gyászolja. B. Z.

gyermeküket? Nem! Hallhatatlan hősöket állítunk szembe a gyermek ezeket választja eszményképének. Pedig az *eszmény* és a *valóság* nem rokon. Eszményekkel nem boldogulhat. Így nevelünk virágágyai eseményeket, melyeket — ha kivisszük a földre, a természetbe — az élet durva szele, viharja hamarosan elpusztít. Megszületik az első csalódás, a mit aztán végtelen sorban követ a többi.

Hogy ettől megvédjük a gyermeket, elő kell rá készíteni. Ez az előkészítés kizárólag az erkölcsi nevelés feladata.

Napjainkban kétféle erkölcsant szoktak megkülönböztetni. Az egyik a bölcséleti erkölcsant, a másik pedig a valósi erkölcsant. A bölcséleti erkölcsant ma még csak beszélhetünk. Ez a tan azt vallja, tegyük a jót magáért a jóért, tegyük anélkül, hogy valami jutalmat várnánk érte. A mai reális világban ugyan hány ember tesz jót a jóért? Még a leg-humánusabb intézményeink, legszebb tetteinknek is az *önzés* a rugója. Bizony nagyon messze vagyunk még attól, hogy a létért való küzdelmet kiküszöböljük a társadalmunkból s míg *ez* létezik, *lesz* *önzés* is. Messze vagyunk még, hogy a valódi erkölcs hassa át az emberiséget. De ezt a nevelésnél számba kell venni. Az iskolában a jó mindig megkapja a jutalmát, a rossz pedig a büntetését. Így van-e ez az életben? Ki boldogul? Aki több rosszat mer és tud tenni büntetetlenül!

Kovács József.

Esküdtszéki tárgyalás.

Az októberi esküdtszéki ülészekben csak egy ügy került tárgyalás alá, mert a többi folyamatban lévő ügyek még nem voltak befejezhetők.

Szándékos emberölés büntette volt a vád, a mit a kir. ügyészség *Blaho* Pálné klenóczi napszamosnő ellen emelt azért, mert Amerikába kivándorolt férjének több év óta tartó távolléte alatt, folyó év július 3-án született gyermekét megölte.

Az esküdtbírók tagjai voltak: *Cseh* István kir. ítélőtáblai bíró mint elnök, *Fodor* Zoltán kir. törvényszéki bíró és *Kovács* Géza kir. járásbíró mint bírák, *Ráduly* József kir. törvényszéki jegyző mint tanácsjegyző.

A vádhatóságot *Lehoczky* Márton kir. alügyész képviselte, a vádlott védelmét pedig dr. *Törköly* József ügyvéd látta el.

Esküdtékül kisorsoltattak: *Kiss* Károly, *Pósa* Lajos, *Szabó* Gyula, *Urszinyi* Zsigmond, *Simonffy* Lajos, *Lados* András, *Alexy* Gyula, *Gondkiewicz* Ferencz, *Szűcs* György, *Káposztás* József, *Béky* János, *Pásztory* Gyula.

Blaho Pálné a főtárgyaláson beismerte bűnét, előadván, hogy férje már 8 év óta Amerikában van, ő pedig a múlt év őszén jutott abba az állapotba, mely rá nézve férje távolléte miatt csak szegényt hozhatott. E mellett félt, hogy a férje megtudja a dolgot és ezért előre elhatározta születendő gyermekének megölését s ezen elhatározását az 1912. július 3-ikán bekövetkezett szülés után nyomban végre is hajtotta akként, hogy az újszülött gyermek fejét egy szoknyába csavarta, minek következtében a gyermek néhány perc alatt megfulladt.

A történet egyszerű, sablonos és annak csupán az a jogi vita kölcsönzött érdekességet, a mely *Lehoczky* Márton kir. alügyész és dr. *Törköly* József védő között a cselekmény minősítésére nézve lefolyt.

Van ugyanis a büntetőtörvénynek egy §-a, a mely a gyermekölésre sokkal enyhébb büntetést határoz meg, mint az ember élete ellen elkövetett más büntettek, mert a törvényhozás figyelembe vette azt a lelki állapotot, mely a szegényérzet folytán az ilyen szerencsétlen nőt tették elkövetésével befolyásolja. A védő tehát azt vitatta, hogy a *Blaho* Pálné tette is

ebből a szempontból bírálható el, ezzel szemben a vádhatóság képviselője a m. kir. kuriának 5-ik számú törvénymagyarázó döntvényére támaszkodva azt igyekezett kimutatni, hogy ez az enyhébb § csak a házassági kötelékben nem álló anyával szemben alkalmazható. A vita már a kérdések feltevésénél kezdődött, a mikor is a szakbíró az ügyészi álláspontot fogadta el és a védő kérdésének feltételét mellőzte.

A vád és védőbeszéd, az ügyészi replica és a védőnek erre adott válasza tovább vitatták ezt a kérdést, azután az esküdték meghozták verdiktjukat, mely szerint a vádlottat a szándékos emberölés büntetésében bűnösnek találták, mire az esküdtbíró *Blaho* Pálné a nyomatékos enyhítő körülmények figyelembe vételével másfélévi börtönre ítélte.

Az ítélet jogerős lett és ezzel a rövid ülészek véget is ért.

Errata corrigé.

A rimaszombati református toronygombban elhelyezett „Emlékirat”-hoz mindaddig senkinek semmi hozzászólása nincs s nem is volt, míg az nyilvánosság elé nem került; de minthogy azt a „Gömör Kishont” teljes egészében közölte s minthogy a benne foglaltak nem fedik egészen a történelmi igazságot, tisztán a történelmi hűség s igazság érdekében az emlékirat következő sorait: „A rimaszombati régi református templom, mely a piacon (ma Erzsébet tér) állott, 1771-ben a római katolikusok által tőlünk elvételén . . .” nem hagyhatom szó nélkül s kénytelen vagyok elfogulatlanul helyreigazítani.

Hiteles történelmi adatok s kezeim közt lévő okmányok tanúsága szerint 1462-ben Rimaszombatban már virágzó kath. hitélet volt s a mostani templom helyén szép nagy kath. templom állott. A reformáció idejében e templomot előbb az evangélikusok, később a reformátusok foglalták el s az utóbbiak birták is 1771-ig. *Mária Terézia* a katolikusoknak régi templomukat visszaadta. Erre vonatkozó hiteles okmány így szól: „Augusta Domina et Regina Maria Theresia auctoritate Anno 1771. Die 22 Aprilis per Commissionem Regiam iure postliminii Catholicorum possessioni et usibus est restituta”, magyarul: „*Mária Terézia* császár és királynő hatalmánál fogva 1771. április 22-én királyi bizottság által az előbb-birtoklás jogának alapján a katolikusoknak visszaadta.”

Világos tehát, hogy az Erzsébet-téren levő kath. templom nem régi ref. templom, — (Csak egy ideig használták) — hanem régi kath. templom; továbbá a katolikusok nem vették el a reformátusoktól, hanem *Mária Terézia* „per Commissionem Regiam” és „iure postliminii” a katolikusok jogos tulajdonát visszaadta. De nem is vehették el, mert 1771-ben oly kevés volt a katolikusok száma, hogy a tulsúlyban levő tekintélyes ref. polgárság ezt nem engedte volna.

Széman Endre, prépost-plebános.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala

Személyi hírek. *Bornemisza* László vármegyénk főispánja — titkára: *Schmal* József kíséretében — múlt héten négy napot töltött Rozsnyón s a megyéspüspök residenciájában volt szállva. A főispán a város és a járási főszolgabírói hivatal ügykezelése felett tartott alapos vizsgálatot s mindent rendben talált.

Sipeki Balás Lajos rozsnyói megyéspüspök foyó hó 8-án Losoncra utazása közben városunkban hosszabb pihenőt tartott s a prépost-plebános vendége volt.

Kolbay Sándor kir. törvényszéki elnök folyó hó 5-én Kassán résztvett a kerületbe tartozó törvényszéki elnökök értekezletén, melyet a kir. tábla elnöke vezetett s melyen az új polgári perrendtartással összefüggő új ügyviteli szabá-

lyokat tárgyalták. Az új szabályzatra vonatkozólag az összes megjelent törvényszéki elnökök megtették a maguk észrevételét és a bíróságok képviselői által előzetesen kifejezett megjegyzéseket. — Dr. *Mészáros* István kir. ügyész, a helybeli kir. ügyészség hivatalvezetője folyó hó 10-én Kassán résztvett a kerületbeli ügyészek értekezletén, melyet a kir. főügyész vezetett s melyen az új igazságügyi szolgálati rendtartás intézkedései felett folytattak eszmecsereket. — *Penyigey* M. Lajos miskolci kir. ügyész szabadságidejéből 3 hetet városunkban tölt.

Új levéltáros. Dr. *Osváth* Gyula, sárospataki ref. jogakadémiai helyettes tanárt iglói *Szontagh* Jenő, Mosonvármegye főispánja Mosonvármegye főlevéltárosává és Mosonvármegye tb. árvaszéki ülnökévé nevezte ki. Együttal kezdő javadalmát az 1912. évi 57. törvényzikk alapján 3600 kor. törzsfizetésben és 600 kor. lakbérben állapította meg. Ugy értesülünk továbbá, hogy a kinevezett a magyaróvári m. kir. gazdasági akadémián a magyar közigazgatási jogból collegiumot fog tartani.

Új presbiter. A helybeli református egyháznál *Molnár* József halálával megüresedett presbiteri tisztre dr. *Baksay* Dezső vármegyei alügyészt választották.

A pohorellai vadászatok. *Fülöp* szász-koburg herceg — miután vendégei *Günther* schleswig-holsteini herceg és felesége, *Lipót* szász-koburgi herceg és gróf *Szapáry* Péter már elutaztak — Pohorelláról a Pestmegyében fekvő pusztavacsi birtokára utazott. A pohorellai vadászatok a nagyon rossz időjárás miatt nem a legjobban sikerültek és összesen csak 15 szarvas került terítékre; ezek között azonban néhány igen kifejlett példány van.

Október hatodika. Az esztendő múltja nem borítja feledésbe azoknak emlékét, a kik 63 évvel ezelőtt vértanuhaltak a hazáért. A múlt vasárnap gyászlobogó lengett emlékükre a városházán és a helybeli főgimnázium homlokzatán, a hol évről-évre szokásos kegyelettel áldoznak a hősök emlékének. A többi iskolákban előtte vagy utána való napon hívták föl a gyermekek figyelmét erre a nagy napra.

Az egyesült prot. főgimnázium ünnepét tulajdonképen a Tompa önképzőkör rendezte; vasárnap d. e. 11 órakor folyt le a rendes kereteken tulemelkedő ifjui lelkesedés lángjai közt: kár, hogy a közönség nem igen tudott a sikerült gyászünnepről. Dr. *Rochlitz* Zoltán tanár-elnök talpraesett beszéddel nyitotta meg az ünnepséget; majd *Csemiczky* Gábor szavalta el *Abrányi* Emil alkalmi költeményét; ezután *Varga* Lajos olvasta fel hatásosan megírt tanulmányát. Erre következett *Eiseler* Ottó ünnepi szavala, lelkesen előadva. Végül az ifjusági zenekar játszott ifj. *Pogány* István vezetésével egy szépen betanult jól összehangzó darabot s a szózat éneklésével véget ért az ünnepség.

Nyugdíjegyleti ülés. A helybeli ipar-estületi nyugdíjegyesület tisztikara, választmánya és ellenőrző bizottsági tagjai ma vasárnap délelőtt 11 órakor a polgári olvasókör nagytérképében ülést tartanak. Az ülésen az intézményt közelről érdeklő nagyfontosságú ügyek fognak tárgyalatni s kívánatos volna, hogy a választmány tagjai ott teljes számban jelenjenek meg.

Áthelyezés. A magyar államvasutak igazgatósága *Vértes* Farkas itteni vasuti tisztviselőt a Budapest dunaparti vasuti állomásra helyezte át.

Házasságok. *Kovács* Gusztáv a vasutasok iglói fogy. szövetkezetének üzletvezetője október 16-án d. u. 3 órakor vezeti oltárhoz a rimaszombati róm. kath. templomban *Ibos* János és neje bájos leányát: *Juliskát*.

Hoselitz Gyula f. hó 15-én a rimaszombati izr. templomban tartja egybekelését *Spitzstein* Salamon és neje kedves leányával: *Annuával*.

Eljegyzések. Társaséletünk közkedveltségnek örvendő tagja: *Langhoffer* Viktor rimaszombati járásbíró — mint őszinte örömmel értesülünk — múlt héten eljegyezte a kedves és bájos *Longauer* Mariskát Mártaljáról.

Altörzsi *Lőrincz* Ignác pozsonyi m. kir. csendőrszázados folyó évi október hó 9-én jegyezte el felsőkubini és demjénfalvi *Kubinyi* Ferencz vármegyei főügyész és neje *Kubinyi* Gizella szép és kedves leányát: *Izuskát*. — Az eljegyzés széles körben őszinte örömet keltett.

Ifj. *Czinyéry* Barna helybeli református segédlelkész, szigorló tanárjelölt, ifjúságunk rokonszenves és kedvelt tagja ma vasárnap tartja eljegyzését *Czinke* Böskével, *Czinke* István helybeli református első lelkész szeretetreméltó leányával.

Rozsnyón mult vasárnap jegyezte el a városunkbeli származású néhai *Badinyi* Gyula ügyvéd és neje Szabó Emma kedves leányát lezát *Vlád* Gusztáv biharkeresztesi takarékpénztári vezető titkár, cs. és kir. tartalékos hadnagy.

Áthelyezett gazdasági tanár. A földmivelésügyi miniszter a kultuszminiszterrel egyetértőleg *Raksányi* János okleveles gazdaságtiszt, a rimaszombati m. kir. földmives iskola volt tanárát — ki innen Karczagra helyeztetett át — a békéscsabai hét osztályú állami polgári fiúiskolához áthelyezte s megbizta a szakoktatás vezetésével.

Halálozások. Városunkban a mult héten újabb megdöbbentő gyászeset történt. A m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség egyik munkás, szorgalmas és széles körökben kedvelt tagja: *Vall* József m. kir. pénzügyi számvevőség után 47 éves korában, boldog házassága 10 ik évében elhunyt. Váratlan halála ismerősei és tisztársai körében őszinte részvétet keltett s különösen nagy a részvét a kenyérkereső nélkül maradt özvegy és négy kis árva iránt. Su lyos beteg édesanyján: özv. *Vall* Béláné szül. *Stohl* Rózán kívül özvegye: szül. *Horváth* Margit, négy kis gyermeke: *Margit*, *Rózi*, *Józi* és *Sanyi* és számos rokon gyászolja. A róm. kath. körnek választmányi tagja volt. Temetése f. hó 10 ikén délután nagy részvét mellett ment végbe.

Wessely Károly lovag nagybirtokos és nagyiparos, ki az Eger—putnoki vasutvonalat építette s a belpátfalvi portlandcementgyárat létesítette, mult héten meghalt.

Özv. *Krizsó* Tamásné, az itt elhunyt fogház-felügyelő özvegye, e héten Karánsebesen — hol leányánál tartózkodott — hosszas betegség után elhunyt.

Nagy idők tanuja hunyt el f. hó 6 ikán városunkban a 87 éves öreg *Viczián* János személyében, ki 1848 as honvéd volt. Mint tizedes szolgált a honvédvadász zászlóaljnál: Most nagy szegénységben élt és gyermekei támogatták az önmagával tehetetlen embert. Temetése f. hó 8 ikán ment végbe s a még élő néhány negyvennyolczas honvéd meghatva kísérte utolsó útjára a volt bajtársat, kinek ravatalára koszorút is helyeztek.

Szlatvinszky János cipész e héten 53 éves korában elhunyt Rimatamástalán.

Sefcsik András városi kocsis 28 éves korában f. hó 8 án elhunyt.

Gondnoksági ülés. A helybeli állami polgári leányiskola gondnoksága dr. *Löcherer* Tamás elnöklésével folyó hó 10-én délután ülést tartott, melyen *Kárpátiné* Kardos Jusztin igazgató a mult ülés jegyzőkönyvét felolvasta s az elnök meleg szavakkal üdvözölte a tantestület kebeléből kiküldött gondnoksági tagot: *Kárpáti* Sándort, ki a jegyzői teendők ellátására kéretett fel s ki arra készséggel vállalkozott is és megköszönte a szives fogadtatást s a gondnokság bizalmát. Az ülés legfontosabb tárgya a tandíj elengedés iránt beadott kérelmek elintézése volt. Szinte hallatlan dolog, hogy 152 beiratkozott növendék közül 42 kért tandíj elengedést s ezek között is a legtöbb az I. osztályból, hol még alkalma sem nyilott igazolni az elengedésre való érdemességet. Igen helyesen járt el a gondnokság, mikor a kir. tantfelügyelőhöz történő felterjesztésben a tandíj elengedésre vonatkozó javaslatát kellő tárgyilagossággal és szigorosítással állapította meg. Több tárgy nem volt.

Kinevezés. A kassai kir. ítélőtábla elnöke dr. *Jurasko* Jenő rimaszombati lakost, *Jurasko* Jakab műszaki főtanácsos derék fiát — a tábla kerületébe díjas joggyakorlónak nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Drejtán* Sándor halmi járásbírói jegyzőt a rimaszombati járásbíróshoz helyezte át.

Igazságügyi és közigazgatási kurzus. A fővárosban most folyamatban levő három hetes igazságügyi és közigazgatási tanfolyamra *Lukács* Géza vármegyénk alispánja és dr. *Musotter* Miklós vizsgálóbíró hivatott be.

Tüzoltó-nap. Az október 12—14-ig tartó tüzoltó nap első napján szombaton nagy élénkség volt a tereken és utcákon. A város több helyén urnákat helyeztek el, melyek mellett egy-egy diszbe öltözött tüzoltó állott őrt és hívta fel a járó-kelők figyelmét a nemes czélra való adakozásra. Délben megjelent a bájos fiatal hölgyek gyönyörű gárdája s a jótékony czélra virágot árusítottak el a közönség között. Az uri publikum szívesen áldozott a nemes czélra.

Football-mérkőzés. Ma vasárnap d. u. lesz az ózdi gyártelepen a rimaszombati főgimnázium minta-csapatának mérkőzése az ózdiakkal. A 15 tagból álló minta csapat *Sz. Benedek* Gyula tornatanár vezetésével utazott Ózdra.

Szülésznői tanfolyam. A helybeli vármegyei közoktatóval kapcsolatos alsófoku szülésznői tanfolyam ismét kezdetét vette. Az első magyar nyelvű két hónapos kurzusra 13 növendék jelentkezett s a tanítást a mult héten kezdte meg dr. *Löcherer* Tamás kórházi igazgató főorvos, a tanfolyam vezetője.

A rozsnyói közjegyzőség kettéválasztása. Ugy halljuk, hogy a dr. *Markó* Sándor halálával megüresedett rozsnyói közjegyzőség kettéválasztása iránt megindított mozgalom eredménnyel járt, amennyiben az igazságügyi kormány, már ilyen értelemben döntött s jövő év elejétől Rozsnyón és Tornalján lesz kir. közjegyzői székhely. A rozsnyói és az új tornaljai kir. közjegyzői állásra — mint hírlik — már e napokban kiírják a pályázati hirdetményt.

Megölt gyermek. Putnokon — mint a tornaljai kir. járásbírósa ide érkezett sürgönye jelenti — *Veszeli* Mária f. hó 10-én gyermekét megölte. A kis gyermek hullájának törvényszéki boncolása Putnokon f. hó 11-ikén ment végbe s arra dr. *Zehery* István kir. törvényszéki orvos meghívott.

Fiatalkoru bűnösök. A helybeli kir. törvényszék büntető tanácsa *Kolbay* Sándor elnöklésével e hét szerdáján több fiatalkoru bűnös felett ítélt. A tárgyalásokon a vádat *Lehoczky* Márton kir. alügyész képviselte.

A bíróság *Katona* László és *Varga* Dezső 15 éves csoltói fiukat dorgálásra ítélte közveszélyes rongálás vétsége miatt, melyet akként követtek el, hogy f. év június 16-ikán a magyar államvasutak Bánréve—dobsinai vonalán kövel megdobálták a táviróoszlopok porcellán szigetelőit s 16 darabot összetörtek.

Lopás és orgazdaság büntette miatt ítéltettek *Kassai* János 14 éves, *Gál* János 15 éves, *Patkó* István 13 éves és *Baki* József 15 éves zeherjei fiuk felett, mert f. év május havában Kassai és Gál Zeherjén a Hoffmann Salamon pinczéjébe betörték, onnan több üveg sört loptak s aztán az orgazdasággal vádolt *Patkó* és *Baki* segédkezésével a loptott sört megitták. A bíróság mind a négy fiatal bűnöst dorgálásra ítélte.

A *Szklanár* testvérek voltak a következő vádlottak. Ezek felmenő ágbeli rokonon elkövetett súlyos testi sértéssel vádoltattak azért, mert f. évi július 9-ikén Gócs község határában atyjukat *Szklanár* Andrást, kivel régóta ellenséges viszonyban voltak s ki ez alkalommal békésen legeltette juh nyáját, doronggal úgy elverték, hogy az ember súlyos testi sértést szenvedett. A 30 éves *Szklanár* Jánost jogerősen 3 havi fogházra ítélte a bíróság, a 16 éves *Szklanár* Pált pedig fiatalkoru révén dorgálásra ítélték.

A 18 éves csizi származású *Czene* Sándor volt a következő vádlott, ki f. évi április 8-án zokon vette atyjának *Czene* Istvánnak, hogy őt szidalmazta azért, mert a lovat ütlegelte. A reményteljes csemete apjával dulakodni kezdett s apját a földhöz vágta. Könnyű testi sértés vétségeért a bíróság dorgálásra ítélte a delinquenst.

Az emberölés vétségével vádolt *Kuhár* András 14 éves sztraczenai fiú és a 34 éves *Tokárcsik* Samu ügye került ezután tárgyalásra. Itt súlyos gondatlanságról volt szó, mert folyó évi április hó 17-én *Bugajda* Károly, a Coburg Fülöp herceg sztraczenai kohótelepéhez vezető sodronykötélpálya üzemi vonalóre értesítette a Tokárcsik felvigyázót, a távbeszélő bódében helyettesítő *Kuhár* Andrást, hogy a villamos vezeték meglazult s nehogy rövid zárlat támad-

jon, az áramot szüntessék be, mert a vezetékét javítani fogja. *Kuhár* a visszaérkezett Tokárcsikkal nem közölte az üzenetet s a Tokárcsik felhívására a központban *Hlavcsek* J. a 3000 Volt erejű áramot megindította. A vezetéken dolgozó *Bugajda* keze-lába elégett s ő maga a rettenetes áram folytán függve maradt a vezetéken, míg onnan ki nem szabadították. Az elszendvedett égési sebek folytán még aznap meghalt *Bugajda* s el is temették. Azonban a hulla exhumáltatott s megállapították a halál oka. A bíróság a 14 éves *Kuhár* Andrást emberölés vétsége miatt dorgálásra ítélte, Tokárcsik Samut pedig felmentette. — A felmentés ellen a kir. alügyész: *Lehoczky* Márton felebezett.

Lopás büntette miatt állott a bíróság előtt a fiatal 12 éves rimafürészi *Martinove* helyesebben *Balázs* Mihály, ki folyó évi június hó 28-án Rimafürészen *Csuvaj* Mihályné padlására ment s onnan a kamarába hatolt be és kenyeret lopott az éléskamrából. A bíróság a bűnös fiut dorgálásra ítélte.

Telepvizsgálat. Az állami gyermekmenhely kötelékébe tartozó telepeken a folyó évi vizsgálatokat most fejezi be dr. *Heinrich* Béla igazgató-főorvos. — E héten a balassagyarmati nagy telepen volt a hivatalos vizsgálat.

Igazgatósági ülés. A rimaszombati kerül. munkásbiztosító pénztár igazgatósága mult vasárnap délelőtt id. *Rábely* Miklós elnöklésével ülést tartott, melyen belső ügyeket, továbbá segélyezési és kártalanítási ügyeket tárgyaltak és intéztek el. Az igazgatóság tudomásul vette, hogy a felügyelő-bizottság a lemondott *Malatinszky* Zoltán helyébe elnöké *Vietórisz* Gyulát választotta.

Uj szabályrendelet. A m. kir. állami gyermekmenhelyek vezetésére és ügykezelésére vonatkozólag a m. kir. Belügyminiszter hatalmas kötetre terjedő szabályrendeletet adott ki, mely 1913. január 1-én lép életbe, s melyben az igazgató, gondnok, másodorvos, ellenőr, a telepörvosok, telepfelügyelők stb. teendői elő vannak írva.

Megégett gyermekek. Tomi Margit rozsnyói 6 éves gyermek folyó hó 6-án súlyos égési sebek következtében meghalt. Boncolása f. hó 7-én d. e. 10 órakor volt a rozsnyói kórházban. — *Szó* Mária, a Détérséghez tartozó pusztán f. hó 5-én égési sebek következtében meghalt. Boncolása f. hó 6-án volt. A nyomozás mindkét esetben elrendeltetett, hogy terhel-e valakit gondatlanság?

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Gyanus haláleset. Feleden f. hó 10-én *Balázs* Károlyné csecsemője gyanus körülmények között halt meg s a főszolgabíró jelentést tett az esetről a rimaszécsi kir. járásbírósnak, mely a hullát f. hó 11-én felboncoltatta.

A börgyár-kartel és a Markó-féle börgyár. Az osztrák-magyar börgyárak kartelei beszünteti az 1782. óta, tehát százharmincz év óta fennálló rozsnyói Markó-féle börgyárat, miáltal több mint 160 odavaló szegény nagyobára törzsökös rozsnyói lakos marad munka nélkül. A börgyár 7 tagu hivatalnoki karát, élén *Reich* Pál igazgatóval a *Wolner*-féle börgyár veszi át. A rozsnyói börgyár egymilliónyolczszázezer korona értékű termelési kontingensét a most megalakult kartel megvásárolta egymillió koronáért, amit tiz év alatt egyenlő részletekben fognak kifizetni, a börgyár pedig egészen beszünteti működését, a nyersterményeit még feldolgozza, amit azonban már a kartel fog átvenni. A régi jóhírű gyár összesen 125 évig volt a Markó-család kezében és néhány év előtt válságba került. A család vagyonával pótolta a gyár veszteségeit és a gyárat egy részvényársaságnak adták át, mely az államtól negyvedmillió segélyt kapott forogatóke gyanánt, de ez az összeg is eluszott öt év alatt és így a tartozást már csak a kartel bérpénzéből fogják megfizetni. A börgyár megszűnési híre Rozsnyó és vidékén a kereskedői és egyéb körökben általános megdöbbentést keltett és most Rozsnyón mozgalom indult meg, hogy a hatalmas gyártelep helyén, mely ötezeröttszáz négyszögméter területű, átalakításokkal és új épületek emelésével kaszárnyát építenek.

Agarász verseny. F. hó 5. és 6-án tartotta a gömörmezei Agarász-egylet szokásos elegy agarversenyét a dobriai fensíkon. A vármegye társas életében különben is nagyjelentőségű eseményre szép számmal jött össze a vármegye uri közönségének színe-java és többen a szomszéd vármegyék uri családjai közül is, hogy gyönyörködjenek azon szép és változatos küzdelemben, a mely a báró Hámos Antal, Gencsy Ferencz, Patay Tibor, Baghy Gyula és Szatmári Királyi Pál által bevezetett 16 elsőrangú agar közt lefolyt. — Az első napon lefutott két első összevetésből felmaradt 4 agar, melyeknek összevetése a következő volt:

Patay Tibor, Ronda } Ronda.
Baghy Gyula, Bob úrfi }
Gencsy F., Gomba } Nagyúr.
Gencsy K., Nagyúr }

Igy a döntő küzdelemre Patay Tibor Rondája és a Gencsy Károly Nagyúrja maradtak fel. A szokott félórai pihenés után megtartott billikomos futásból szép és izgató küzdelem után Gencsy Károlynak Gencsy Ferencz által mana geált Nagyúrja került ki győztesen, megszerezvén passzionatus tulajdonosa részére a gróf Serényi Béla m. kir. földmivelésügyi miniszter által adományozott remek ezüst kupát, míg a második díjat nyert Ronda tulajdonosa kapta az egylet által felajánlott ezüst serleget. — A birói tisztet Farkas Géza cs. és kir. kamarás, töltötte be teljes szakértelemmel. — A verseny első napján este a Hungária-szálloda nagytermében kitűnően sikerült társas vacsora és reggelig tartó fényes táncmulatság volt, míg a második napon a társaság egy része Szakall András, másik része pedig Szentmiklóssy Kálmán házában Feleden cigányszó és a fiatalság vig tánca mellett részesült az igazi magyar vendégszeretben. — A versenyen és a társas vacsorán jelen voltak: Baksay Dezsőné, Farkas Gézané, Farkas Matild, Fernet Erzsébet, Fernet Olga, Gedeon Dezsőné, Gedeon Rózsi, Gömör Olivérné, Gömör Gizella, özv. Hegyessy Sándorné, Hegyessy Sandi, Horváth Józsefné, Horváth Ilonka, Keiszler Gusztávné, Keiszler Agla és Mara, Lukács Gézané, Lukács Margitka, özv. Koós Józsefné, Kubik Macus, Madarassy Ivánné, Meskó Miklósné, Meskó Boriska, Putnok Mór, Pongrácz Ilonka, özv. Ragályi Gézané, Szakall Andrisné, Szakall Eta, Soldos Béláné, Szentmiklóssy Kálmáné, Seifert Antalné, Seifert Lolo, Szelezky Árpádné, Szelezky Zoltánné; — Alitisz Miklós, Baghy Gyula, Baksay Dezső, Bornemisza Elemér, Boros Zoltán, Bucsy Kálmán, Cibur Sándor, Darvas Pál, Fáy Antal, Fáy Barna, Fáy István, Farkas Géza, Farkas Zoltán, Farkas Balázs, ifj. Farkas Zoltán, Fernet Gyula, Földváry hadnagy, Gencsy Ferencz, Hámos Aladár, báró Hámos Antal, Hanvay József, Havranek János, Hegyessy István, Hevessy László, Hisnyai Heinzelmán Béla, Keiszler Valér, Ladányi László, Lukács Béla, Lukács Andor, Máriaassy Zoltán, Madarassy Iván, Madarassy Gyula, Osváth Jenő, Pohl Viktor, Putnok Mór, Patay Tibor, Soldos Árpád, Soldos Béla, Soldos Elemér, Soldos Kálmán, Szelezky Dénes, Szelezky Zoltán, Szelezky Árpád, Szent-Iványi Árpád, Szentmiklóssy László, Szentmiklóssy Zoltán, ifj. Szentmiklóssy Kálmán, ifj. Szakall Andor, Szontagh Bertalan, Szontagh Zoltán, Stojkovich József, Szatmári Királyi Pál.

Dühös kocsis. A Rimaszombat—poltári vasutépítés egyik alvállalkozójának: Keller Herskonak Kupecz Mátyás nevű kocsisa f. hó 2-án a szabadkai malomtól Osgyán felé való homokszállítás közben egy másik fuvarossal Ivánnal összeveszett azért, mert utóbbi lovát kinozta. A fuvaros dühös lett és kocsiaról leugorva Kupeczhez rohant, ezt kapával úgy fejbe vágta, hogy az menten összeesett. Vérző sebével a sérült kocsist szállították a kórházba.

Pályázat. A rimaszombati kir. törvényszék elnöke Kolbay Sándor kir. táblai bíró a felügyelete alatt álló rimaszécsi kir. járásbírósnál megüresedett állandó díjnoki állásra pályázatot hirdet. — Felhívja mindazokat, kik ezt az állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, elméleti és gyakorlati képesítésüket, eddigi alkalmaztatásukat, erkölcsi magaviseletüket és csetleg gépirásbani jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg irt kérvényüket 14 nap alatt hozzá nyujtsák be.

A zenész balesete. Rimakokován f. hó 6-án Horvát József muzsikusz cigány Radics primástól elkérte 7 milliméteres forgópisztolyát s azzal ide-oda hadonászott. A fegyver elsült s a golyó a cigány bal tenyerébe fúródott. F. hó 8-ikán szállították a súlyosan sérült embert a kórházba.

A kéményseprési ügy városunkban már évek óta folytonos differenciák központja volt. Most — úgy halljuk — hogy a tulajdonos: ifj. Biaczovszky József tíz évre bérbe adta a város és a kerület kéményseprési jogát Vietórisz Samunak, ki már egy időben közmegelegedésre vezette az üzletet.

Baleset. A városi csatornamű egyik legfontosabb alkatrészének, a derítő medencének építésénél f. hó 4-ikén súlyos baleset történt, amennyiben Tenczer György munkás a medence szélén megcsuszott és mintegy 5 méter mélységbe lezuhant. Jobb oldalán szenvedett sérülést, mellyel a kórházba szállították.

Automobil-baleset a bíróság előtt.

Emlékezetben van még olvasóink előtt az az automobilszerencsétlenség, mely a folyó év április 12-én Murányalja és Murányhuta községe között a bolgár királyi uradalomhoz tartozó teher gépkocsi felfordulásával történt s melynek két emberélet esett áldozatul. Az eset úgy történt, hogy a gépkocsi vezető Maleczki Antal betért a murányaljai kocsmába, a hol a Démuth Gyula és Szentpéteri Andor társaságában snapszot, sört és bort ivott s azután velük felülve az automobilra, elindultak Murányhuta felé. Az automobil hátsó részén voltak még Dudás György és Dubecz János munkások, majd annak elindulása után Hodák Ferencz is felkapaszkodott rá. A gép a legnagyobb sebességre volt beállítva és így haladt mintegy három kilométernyire, mikor is az utról hirtelen lekanyarodva a nyolcz méter mélységű lejtőn a rajta lévőekkel együtt lefordult. Dudás György és Hodák Ferencz meghaltak, Démuth Gyula és Szentpéteri Andor pedig súlyosan megsérültek. Folyó hó 11-én tárgyalta ezt az ügyet a kir. törvényszék Kolbay Sándor elnöke és Lehoczky Márton kir. alügyész, mint közvádó részvétele mellett és megállapította, hogy a balesetnek Maleczki Antal soffit volt az oka, mert tilalom ellenére embereket vett fel a teherautomobilra és mert ittasan indult el és ezért Maleczki Antalt elítélte 3 heti fogságra és 240 kor. pénzbüntetésre, de a büntetés végrehajtását három évi próbaidőre felfüggesztette. Az ítéletben a felek megnyugodtak.

Pályázat.

A Rimaszombati Polgári Olvasóköri — lemondás folytán —

≡ a szolgálai állás ≡

f. évi okt. hó 31-ik

napján megüresedik; az ezen állást elnyerni óhajtók kérvényeiket **október hó 26-ik napjáig Szabó József** mérsáros elnöknel nyujtsák be, kinél a feltételek is megtudhatók. — Gyermektelen házaspár előnyben részesül. — A megválasztott megfelelő biztosítékot tartozik letenni és állását nov. 1-én elfoglalni. 1—2

Késmárk és vidéke kalauza. Irta Banczik Samu dr. késmárki liceumi tanár. Ilyen cím alatt jelent meg egy 100 kis oldalra terjedő könyvecske, a melyben a szerző behatóan és körültekintő gondnal kalauzol bennünket a Tököllyek régi híres városában, elkezdve annak történelmén, végighaladva a multak emlékein és alaposan ismertette a jelennek modern fejlődését s a mai viszonyokat. A könyvecskét számos kép illusztrálja s a tartalma igen hasznavehető azok számára, a kik Késmárkon és vidékén utaznak és kirándulásokat tesznek. Ára 80 fillér.

Az „Apolló-színház” a mult vasárnap tartott előadásáról nem mondhatjuk el a legjobbat, mert a képek többnyire szemrontó módon rezegtek, mintha nagy záporosón és kődön át fotografálták volna. Volt azonban egy-két si-

került eset az öröktréfás Paliról s egy szép dráma is került műsorra. — A szerdai előadás jobban sikerült.

CSARNOK.

Öt világrész asszonyai.

Irta: Szikra.

(Gróf TELEKI SÁNDORNÉ.)

Magyarországon még soha se volt olyan érdekes és tanulságos kongresszus, mint amilyen 1913. június havában Budapesten készült. A nők választójogi világszövetségének VII-ik évi kongresszusa ez.

Érdekes, mert öt világrész társadalmának színe-javát gyűjti össze székesfővárosunkba és tanulságos, mert egészen új látókört van hivatva a magyar társadalom gondolkozásában megnyitni.

A magyar ember ugyanis eddig (tisztelt a kivételnek!) a nőt csak úgy: népdal szempontokból tekintette, értékelte. A szerelmes ifjú muzsikaszó mellett dicsérgette „a barna kislány csókra termett száját”, s őszintén elbusulta magát, ha alkalma jött felsóhajtani, hogy: „szép asszonynak jónak, jó járasu lónak, kár megöregedni. . . .” De már a férj, ha szóval tréfásan is, de akaratban nagyon is komolyan erősítette: „nekem olyan asszony kell, ha beteg is keljen fel. stb. stb.” Egész mulatságos szemelvényeket lehetne ily dalba kikristályosított világ, — nem! háztájnézetről összeróni. Mind azt bizonyítaná különben, hogy nálunk a nagy átlag felfogásában — a nő csak mint szerelmi objektum, mint házi butor, mint szükséges rossz vagy pedig — jobban mondva: tehát — mint családtag bir létjogosultsággal. De zokon veszik tőle, ha eldifferenciázódott egyéni életet mer élni. Ugy tartják helyénvalónak, ha megelégszik „önfeláldozó jó anya; önfeláldozó derék feleség; önfeláldozó gyermeke szüleinek” vagy pedig: igénytelen, szorgalmas és háromszor önfeláldozó „szegény rokon” marad. Csak az istenért! ne jusson az eszébe „önállószkodni”! . . .

Akik azonban az 1913-iki kongresszusra jönnek, azok már egytől-egyig tovább mentek követeléseikben, s azt mondják: a nő, ha körülményei úgy hozzák, ösztönszerűleg lesz önfeláldozó — és: családtag, de kell, hogy egyéb is legyen, még pedig és mindenekelőtt: teljes értékű egész ember. Ne csak kötelességtudó, hanem felelősségérzettel, öntudatosan, célirányosan a közérdeket is átértő, átérző, szolgáló, s így a tökéletesedés felé törekvő egyén.

Hogy ezt mind a választójoggal reméljük megvalósítani? . . .

— Hát igen.

Mert nem azon mulik, hogy a nőnek nincs választójoga, hanem azon, hogy azt a választójogot megtagadják tőle.

Maradiságból? Csökönnyösségből? Előítéletből? Félelemből? Indolenciából? Irigységből? Bosszúból? vagy rosszul alkalmazott gyámokdásból teszik-e? nem kérdem, de tudom, hogy ma már mesterséges és mesterkéltségek és azért napról napra kegyetlenebbé válik az a gát, a mit a nők politikai felszabadulása utjába tesznek. Mert mivel lehet felnőtt, iskolát végzett, józan embertől megtagadni azt, hogy hazája törvényeibe — azokba a törvényekbe, melyeket neki is tisztelni kell, melyek adott esetben őt is épen úgy sújtják (bár soha sem védik úgy mint honfitársait) ha azokba beleszólást követel? Mivel lehet azt tőle megtagadni? Azzal, csakis azzal, hogy oda utalják, oda sorozzák, oda kényszerítik a nőt, a hülyék, a gonosztevők és a kiskorúak szégyencsoportjához. . . . És tényleg ez az a gát, amelyet a férfiak valószínűleg hálából mindazért az évszázadredes hűségért, odaadásért, lelkes bátorításért, amelyet asszonytól kaptak, — a nő felfelé törekvő haladásának utjára vetnek.

Bizonyságul ime az 1897. évi XXXIII. törvénycikk 5-ik szakasza:

Az esküdtek jegyzékébe nem vehető fel az, a ki nyereségvágyból elkövetett büncselekményért volt elítélve, a ki hivatalvesztésre vagy politikai jogai gyakorlatának ideiglenes felfüggesztésére volt elítélve, a ki szabadságvesztés végrehajtása alatt áll, a ki ellen bünvizsgálat

folyik vagy vád alá van helyezve; a ki csőd, gyámság, vagy gondnokság alatt van, a ki testi vagy szellemi foglalkozás miatt az esküdt kötelességeit teljesíteni nem képes és a nő, bárha a törvény előírta minden minősítése meg is van.

Ugyanezen az alapon tagadják meg tőle a választójogot is.

A mit e paragrafus mellé mint indokolást felhozunk, hogy: „az asszony elhanyagolná gyermekét, ha (öt évben egyszer, egy napra!) elmenne szavazni“ vagy hogy a választójog végeredményben vállalatlanságra tanítaná őt, vagy (ez a legesodabogarasabb!) hogy: „a választói jog egyenértelmű nála a szabad szerelemmel“ ... ezeket úgy hiszem egytől-egyig csak mint curiósumot érdemes meg is említeni. Tehát, nem e mende-mondák ellen, hanem a fentebb idézett paragrafus ellen kell küzdenünk.

Mert nem igaz, hogy a nő — eo ipso, már neménél fogva — olyan veszedelmes, mint a gonosztevő, olyan ostoba, mint a kretin és olyan megbízhatatlan, mint a kiskoru (vagy kiskorusított.)

Nem igaz.

De, ha igaz, akkor miért szenvedjen el éppen olyan elbírálást, éppen olyan bűnhődést, éppen olyan semmibevételt és éppen olyan „kordába tartást“, mint azok? A kik arra a kongresszusra jönnek, egytől-egyig belátták, hogyha ez így is volt eddig, nem lehet így ezután, mert a nő is kinőtt a kiskorúsággal járó kényszerek alól, éppen úgy, mint ahogy annakidején a rabszolga és a jobbágy kinőtt. A kiket azon a kongresszuson látni fogunk a Zelma Lagerlöfök, az Olive Schreinerék, a Mme Curiek fényes bizonyosságai annak, hogy a nő követelheti mindazokat a jogokat, melyek az *egész embert* megilletik.

Ezek között a jogok között első helyen áll, tulajdonképpen a kulcsa valamennyinek a választói jog.

Ezért küzdünk érte; és e küzdelmünk eddigi eredményeiről fog az 1913-iki kongresszus beszámolni. De szóba fognak ott jönni mindama kérdések, melyeknek megvalósítását akkorra reméljük, ha a törvények készítéséhez joga lesz az asszonynak is tanácsal, munkával, eszmével és eredménnyel hozzászólni. Tehát szóba fog jönni mindaz, a mi az asszony és a gyermek sorsát érinti. Anya és gyermekvédelem, az izá-kosság elleni küzdelem, a fehér rabszolgaság égető kérdése, a női munkabér szabályozása stb. stb. Ezért nem kétlem, hogy a kongresszus még azokat is érdekelheti, — és kell, hogy érdekelje, — a kik a nők választójogát ellenzik, vagy nem foglalkoznak vele. De még más okból is kell, hogy a magyar társadalom a kongresszusért érdeklődjék, az, hogy több ezer idegen jó ez alkalommal hazánkba.

Hogy azt megösmérje, hogy azt megszeresse: *tőlünk függ!*

Ha a magyar társadalom mellénk áll és azt mondja: „A magyar vendégszeretet mindnyájunk erénye: a ki tisztességes ember hazánk határát átlépi, — bármi járatban van is — az mindnyájunk szívesen látott vendége . . . , akkor a kongresszus olyan ténylegesen fog sikerülni, amirehöz hasonló még soha sem látott a világ.

És olyannak is kell annak lenni, hogy mindnyájában büszkének lehessünk magyar mivoltunkra.

De hogy ez így legyen, ahhoz az erkölcsi támogatás mellett anyagi támogatásra is van szükségünk, mert hiszen nyilvánvaló, hogy annyi vendéget tisztességgel ellátni, tenger pénzbe kerül. (Igaz, hogy óriás összeget fog kitenni, a mi költségeink százszorosát is az, a mit az a több ezer ember hazánkban elkölt.) Ezért nagyon kérek mindenkit, a ki e sorokat olvassa, hogy bármilyen állásponton legyen is a női választójoggal szemben, nemzeti renoménk érdekében legyenek segítségünkre! Adjanak. Gyűjtsenek! Füllékeket, koronákat!*) Ahogy jó. Ahogy lehet. Ahogy bárki is könnyen teheti, adhatja. Csak egy kis jóakarattal, csak egy kis megértéssel és pár óriást lépéssel visszük előbbre ügyünket. És ugye meghallgatnak? Adnak? Sikerül a kongresszus? Hogyne sikerülne, mikor annyi asszony akarja? Amit pedig asszony akar, azt Isten is akarja.

*) (Adományok gróf Teleki Sándorné öméltsága Ujtátrafűred, Szikraház címére küldendők)

Vizvezeték és csatornázást

12—*

jutányos részletfizetés mellett készít **HLOZEK JÁNOS** épület-műlakatos és vízvezeték berendezési vállalkozó **RIMASZOMBAT.** : - : **Telefon: 47. szám.**

Terveket, részletes költségvetéseket díjtalanul készítik. — Berendezési tárgyakkól állandó nagy mintaraktárt tartok, melyek bármikor megtekinthetők. — Jó és szolid munkáimért a legmesszebb menő garanciát vállalom. — Szíves érdeklődésüket várva maradtam

teljes tisztelettel:

HLOZEK JÁNOS.

Kiadó üzlethelyiség és több magánlakás.

A város legforgalmasabb helyén, a főter közelében, **II. Rákóczi Ferencz u. 10. szám** alatt levő teljesen újonnan épült sarok emeletes épületben egy üzlethelyiség raktárral együtt kiadó: továbbá ugyanott: a mai kor igényeinek megfelelő, vízvezetékkel ellátott **egy 4 szobás és két 3 szobás lakás** mellékhelyiségeivel együtt **november hó 1-től** bérbeadó.

Értekezhetni lehet: 12—*

LIPTHAY LÁSZLÓ tulajdonossal.

Tanulóul.

egy 13—14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kitogástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiú — ki írni és olvasni tud — **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **id. Rábely Miklós és Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyvkötészetébe.

Egy hold belsőség,

a vásártérrel szemben, szabad kézből eladó. — Venni szándékozók értekezhetnek: **e lap kiadójával.**

3—*

Dohánynagyárudám-

ban, a kistőzsde részére keresek egy keresztény vallású óvadékképes fiatal leányt

elárusítónőnek,

ki már ily minőségben alkalmazva volt. Ajánlatok — igények megjelölésével — **dohánynagyáruda PUTNOK** küldendők.

Lakás változtatás.

Tisztelettel hozom Rimaszombat város és vidéke nagyérdemű hölgyközönségének szíves tudomására, hogy

női kalapüzletemet

folyó évi **szeptember hó 1-től** kezdődőleg a **Rákóczy-utca 6. szám** alatti **Marikovszky-féle házba** helyeztem el.

Egyben tudatom a mélyen tisztelt vevőközönséggel, hogy az őszi- és téli idényre szükséglegendő legújabb divatu

kalapujdonságaim

igen nagy választékban már megérkeztek és kérem, hogy szükségleteiknek beszerzése végett üzletemet felkeresni szíveskedjenek.

Gyászkalapok azonnal elkészítetnek.

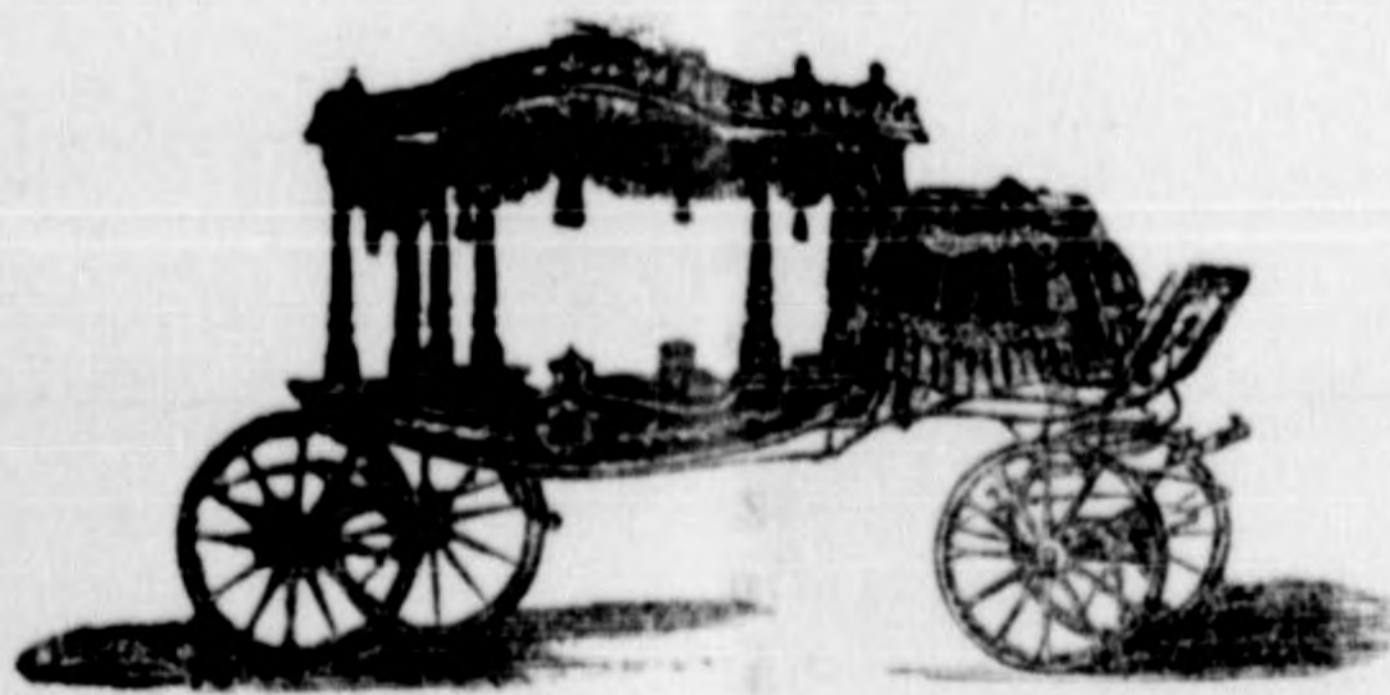
Kiváló tisztelettel:

Özv. Hrecska Lászlóné
női kalap divatárusnő.

2—*

SOÓS GYULA és TÁRSA

temetkezési vállalata Rimaszombat.

Allandóan **nagy raktárt** tart **ko-porsókban** u. m. fa, utánzott és valódi érezben.

Szemfedőkben: tarlatán, bobinett, selyem-illusion és selyemgázban.

Halotti lepedőkben: cambric, szatén, atlasz és noblesz-selymekben.

Sirkoszorokban: bámulatra méltó nagy választék.

Ajánlkozik temetések rendezésére úgy helyben mint vidéken a legegyszerűbb kivitelől a legdiszesebb kivitelig. 4—6

Gyászjelentések elkészítése és azoknak szétküldése csupán önköltségi áron számítatik fel.

Pályázati hirdetés

II-od jegyzői állásra.

5778. sz. — Gömör és Kishontvármegye rozsnyói járás **nagyszabosi körjegyzőségében** 1000 korona törzsfizetés, 120 korona lakbér és 148 korona átalányokkal, összesen: 1368 kor. javadalmazással rendszeresített II-od jegyzői állásra az 1886. évi XXII. t.-cikk 86. §-a alapján pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni szándékozókat, hogy a jegyzői pályára törvényszerű képesítésüket, életkorukat, eddigi működésüket igazoló eredeti okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomhoz Rózsnóra folyó évi **október hó 30-ig** bezárólag terjesszék be. Az ezen állás törvényszerű betöltésére hivatott tisztújító szék határnapjául Nagyszabos községbe a kör székhelyére folyó 1912. évi november hó 4-ik napjának délelőtti 10 óráját tűzöm ki.

Rózsnó, 1912. évi október hó 5-én.

Nagy, főszoigabíró.

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utcza 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Pályázati hirdetés.

4229. sz. — Az Országos Munkásbetegség-egyező és Balesetbiztosító Pénztár 33022—912. és 51951—912. számú leirata és Igazgatóságunknak 165. jegyzőkönyvi számú határozata értelmében a „**Munkásbiztosítási Közlöny**” f. évi 28. és 29. számában közzétett pályázati hirdetésben foglalt feltételek mellett egy 1600 kor. törzsfizetés és 480 kor. lakbérrel javadalmazott I. osztályú kezelőtiszt állásra ismételt pályázatot hirdetünk, mely állásra beérkezett ajánlatok közül csakis a teljes pénztári gyakorlatot hitelesen igazolni tudó egyének pályázatai fognak figyelembe vétetni.

Abban az esetben, ha a pályázati feltételekben **kikötött pénztári gyakorlattal** és különösen a **baleseti kártalanítások** és különféle fogalmazási munkálatok ellátásában, gyakorlati jártassággal bíró egyén a pályázók közül nem akadna, az igazgatóság a pályázók közül a legmegfelelőbbnek mutatózó egyént csak napidíjasként fogja 3—4 korona napidíj mellett alkalmazni. A hirdetés állásra pályázóktól a négy közép vagy az ezzel egyenrangú iskolai végzettség igazolása kívánatik meg.

A pályázati kérvények zárt borítékban „**Pályázat I. oszt. kezelői állásra**” jelzéssel ellátva az igazgatósághoz címezve 1912. évi **november hó 1-ének** déli 12 óráig adandók be.

Kelt Rimaszombatban, a rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatóságának 1912. évi szeptember hó 22-én és október hó 6-án tartott üléséből.

Az Igazgatóság.

VADÁSZ

CZIPŐK és CSIZMÁK
kaphatók és rendelhetők a

Kovács Zsigmond-féle
cipőüzletben **RIMASZOMBAT,**
Deák Ferenc-u. 8. szám.

Hirdetés.

2556. sz. — Miután a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur folyó évi 40572. III. szám alatt kelt leiratával elrendelt kisajátítási eljárás az 1849/kb. számú határozatban körülírt módon annak idején közzétett kézzé nem tett és miután a Miniszter ur megengedte, hogy a **Miskolc-füleki vasutvonalon Ajnácskő község** telekkönyvbeli ingatlanoknak a bemutatott tervek szerint szükséges kibővítése kisajátítási díjazás mellett is fogantatba vehető, köztudomásra hozom, hogy ezen az 1881. évi XLI. t.-cz. 33. és következő §§-ain alapuló eljárás vezetésére a vármegyei közigazgatási bizottság 2556. számú határozatával én aláírott bizattam meg s hogy a vezetésem alá helyezett bizottság eljárását Ajnácskő vasuti állomás felvételi épületében **folyó évi október hó 22-én** délelőtt 1/2 10 órakor kezdi meg. Továbbá felhívom a közönségnek figyelmét arra, miszerint a kiküldött bizottság a kisajátítási törvény 34. §-a értelmében a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekeltek közül a tárgyaláson senki sem jelenik meg, felhívom az érdekeltség összes tagjait, hogy a kitézött tárgyalási helyen és időben megjelenni s a tárgyalásban részt venni saját érdekében álló feladatának ismerje.

Rimaszombat, 1912. szeptember hó 27-én.

3—3

Lukács alispán,
mint a kiküldött bizottság elnöke.

Hirdetés.

511. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1912. évi 4883. számú végzése következtében dr. Székely József ügyvéd által képviselt a Putnoki Takarékpénztár javára 60000 kor. s jár. erejéig 1912. évi július hó 31-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 5144 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, csikók és szobabutorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíró 1912-ik évi V. 366/2. számú végzése folytán 60000 kor. tökekövetelés, ennek 1912. évi április hó 24-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 587 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig Csizben, alpereseknél leendő megtartására **1912. okt. hó 14-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszécs, 1912. évi szept. hó 27.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

A HUNGÁRIA

Általános BIZTOSÍTÓ Részvénytársaság Rimaszombati Főügynöksége
a Rimaszombati Takarékpénztár Részv.-Társ.-nál.

Részvénytőke: 6.000,000 K.

Elnök: Gróf KÁROLYI IMRE.

Alelnökök: malomszegi ELEK PÁL, Br. FEJÉRVÁRY IMRE.

A választmány elnöke: Gróf TISZA KÁLMÁN.

Felvesz: Tűz-, Élet-, Baleset-, Szavatossági-,
Betöréses-lopás-, Jég-, Üveg- és Állatbiztosításokat.

Olcsó díjak!

Modern feltételek!

Kartellen kívül!

5—5